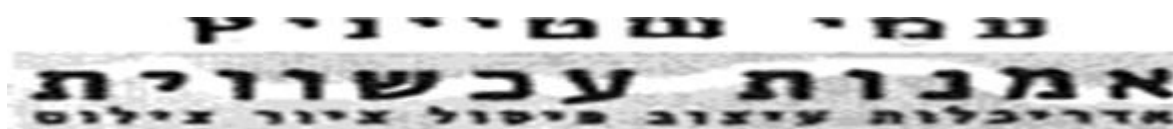

הודעת סגירה מקום התצוגה ברחוב שבזי שנשלחה לנמעני ההזמנות לתערוכות ביוני 2001

התערוכה התמודדות: "הבנה היא האהבה" היא האחרונה שתוצג בגלריה. לאורך שנים שימשו אותי הגלריה ומקומות תצוגה אחרים כזירה טבעית לפעילות אוצרותית. עם התפתחות עבודתי מהצגה של אמנים ועבודות אמנות אל תהליכי עבודה שמקורם מצבים חברתיים ותרבותיים, החריף הניגוד שחשתי בין מוסד הגלריה לבין עבודת האוצרות. הבסיס המוזיאלי שמתווה את מסגרות הייצוג, התרבות, הכלכלה והשייכות של הגלריה קובע דרך מסוימת של ביטוי. הדפוס המערבי שעיצב מסלול זה ואת ההקשר החברתי של פעילותו, חסר, לדעתי, מול מציאות רב קהילתית בסביבה מזרח תיכונית בה מצטלבות ומתעמתות קבוצות אוכלוסייה שונות. שיטה מוזיאולוגית בסביבה זו מבטאת סוג מגזרי של שייכות ומקשה על בניית שיח עקרוני ושווה בין קבוצות. הדגם המוזיאולוגי תוחם את הביטוי האוצרותי במסגרת הקוביה הלבנה ואינו מותיר מקום להיווצרות שפה שמקומה מעבר לחלל התצוגה. התפתחות של אמצעים אוצרותיים נוספים חיונית בעיקר כשעוסקים באמנות עכשווית ובאמנות כמקום לבחינה ולשינוי דפוסי מחשבה והתבוננות. בשנים הבאות אעסוק בהגדרה ובהתנסות בסוגים שונים של ביטוי אוצרותי. אלה יתבססו על הניסיון של מעורבות בארגונים חברתיים (הקשת הדמוקרטית המזרחית וארגון הלה), מהעיסוק באמנות בהוראה (הסדנה לאמנות ברמת אליהו וביבנה) ומתהליכי אוצרות שהתרחשו בגלריה בשנים האחרונות. תודה על ההקשבה ותשומת הלב להם זכתה הגלריה עד היום.

בברכה,

עמי שטייניץ

הל"ה – למען החינוך בשכונות ובעיירות הפיתוח

בעין צעירה

נוער, אמנות, קולנוע, קהילה

25.5.20001 – 1.5.2001

תיכון מקיף ו' ע"ש קוהל, באר-שבע

תיכון עמל שייבר, בית שמש

בית ספר קדמה, ירושלים

תיכון עירוני הגליל, נצרת

עירוני ו' ע"ש רוגוזין, תל-אביב

רכזת פרויקט:

שולה קשת

אמנים מנחים:

יורם אמויאל

סיגל אשד

אורנה זקן

אחמד מסרי

תודה לסוכנות היהודית ולערוץ בריזה על תרומתם לפרוייקט

"בעין צעירה" היא התערוכה לפני האחרונה שתיערך בגלריה. הל"ה, ארגון חברתי הפועל למען שוויון במערכת החינוך, יזם תהליך עבודה של אמנים עם תלמידי כיתות בוגרות בשישה בתי ספר תיכוניים במקומות שונים בארץ. את ההזדמנות לרשום מספר מילים אודות סגירת הגלריה בחרתי לממש סמוך לתערוכה זו מפני שהיא מסמנת סוג של אוצרות שיעסיק אותי בעתיד.

תחום האוצרות העוסק באמנות עכשווית מתקיים רובו ככולו במסגרת הייצוג של הקוביה הלבנה. קוביה זו קשורה באופן הדוק למרחב הסמכות הכלכלי, החברתי והתרבותי של המוזיאונים. מרחב זה פועל לאורך שנים ללא שינוי מהותי וחג במסלול של אקדמיה, סטודיו, אמן, גלריה, אוצר, אספן, מוזיאון, ביקורת, קטלוגים וספרים. בישראל מתנהל מרחב זה ללא בחינת הקשרו המערבי והתאמתו למצבים התרבותיים המורכבים של סביבתו. המקור היורו-אמריקני של המרחב המוזיאולוגי משפיע על התפישה הרעיונית המיוצגת בו, קובע את תהליכי העבודה, הבחירה והתקצוב, ומעצב את המעמד התרבותי שהוא מקנה. אמצעים אלה מייצרים קבוצת שייכות מצומצמת המרוחקת, למרות התפקיד הציבורי, מהזהות התרבותית של קבוצות רחבות באוכלוסייה.

המרחק שחיפשתי מתוואי זה הוביל לסדרה של תהליכים המתמקדים במפגשים, בהכרות אישית ובעבודה עם אנשים ונשים מקבוצות זהות שונות במרחב הפלשתיני והישראלי. התהליכים התפרקו מהיסוד המסחרי של פעולת גלריה, מהעין המסווגת והמנהלת של האוצר ומייצור מעמד עבור האמן ועבור האובייקט האמנותי. אלה תהליכים המתרחשים אצל ובין תפיסות הזהות השונות שמרכיבות את המרחב הציבורי. תהליכים שניתן לבטא לא רק במסגרת החלל המסורתי. זאת עבודה המלווה בחברות בארגונים פוליטיים וחברתיים כמו השנה ה-21, הקשת הדמוקרטית המזרחית, ארגון הל"ה ובעבודה עם בתי ספר במסגרת הסדנה לאמנות ברמת אליהו. אמנות, חברה, הוראה, פוליטיקה ותרבות נתפסים אצלי כזירה משותפת בה מתחולל שינוי תנאי השיח. הגלריה ומרחב האמנות המקיף אותה הפכו צרים

מלהכיל זירות משולבות. הקשר בין אוצרות, קירות לבנים, יחסי ציבור, עדכנות וגלובליות, מופיע בגרסה המקומית כתחום של עולם ראשון.

סגירת גלריה משמעה הרחבה של תהליכים בין אישיים שאינם מסתכמים בתצוגה בחלל. פעילות חברתית, אמנות בהוראה ואוצרות שמשו אותי עד היום בנפרד. כעת יצטרפו שלושת היסודות ויפיעו בביטויים שונים ובמקומות הסמוכים לאנשים שבקרבתם נוצרו. התערוכה "בעין צעירה" מביאה אל מרחב משותף ארגון חברתי, נוער, קהילה, אמנים ובתי ספר. חיבור זה מציע הרכב של קבוצות שונות. רשת זו של חיבורים מציבה את האוצרות כאחד המרכיבים במרחב הציבורי ובתנאים אחרים של קריאת מקום ושל שיח.

עמי שטייניץ

פרוייקט "אמנות וקולנוע בקהילה"

רקע:

הפרוייקט התחיל לפעול באפריל 1999 בבתי ספר תיכוניים בישובים ובשכונות הפריפריה ברחבי הארץ. הפרוייקט מבוסס על הקורס "מעורבות חברתית קהילתית של בני נוער". סדנאות הקורס עוסקות בשאלות של זהות עצמית, שייכות לקהילה ובתפיסת תרבות ארץ המוצא והסביבה החברתית הקרובה כמוקד של נכסים תרבותיים. מנקודת מבט ביקורתית מתפתחים הכרה וביטוי שנועדו להעצים את תחושת השוויון והשייכות של התלמידים. הקורס מתמחה בפרוייקט גמר המציג תערוכת אמנות וסרטים תיעודיים המתבססים על התכנים החברתיים – תרבותיים – קהילתיים המפותחים בסדנאות.

אוכלוסיית היעד:

תלמידים בכיתות י – י"ב, עולים חדשים וותיקים, יהודים וערבים, ממגמות אמנות ותקשורת בבתי ספר תיכוניים, בשכונות ובעיירות פיתוח בכל רחבי הארץ. (כיום פועל הפרוייקט ב- 6 בתי ספר תיכוניים ביישובי הפריפריה).

רציונל:

הפרוייקט מסתמך על מחקרים שנערכו ביישובי הפריפריה מהם עולה כי בחברה הישראלית קיימים פערים גדולים בין מרכז לפריפריה:

1. שכונות עיירות פיתוח וכפרים, מאוכלסים ברובם הגדול במזרחים, ערבים ועולים חדשים מחבר העמים ואתיופיה.
2. פערים אלה באים לידי ביטוי, בעיקר כלכלית, חברתית, חינוכית (הישגים נמוכים, תוכניות לימוד מיושנות) ותקשורתית (פרסום המדגיש התנהגויות אנטיסוציאליות).
3. מאפיינים אלה יוצרים דימוי שלילי למקום והגירה שלילית (בעיקר של צעירים המתביישים במוצאם ובמשפחתם) למרכז (תוך יצירת שינוי חיצוני כביטוי להתנכרותם לכור מחצבתם).

הפרוייקט מכיר בערך של גישה רב-תרבותית כגורם מחזק של דימוי עצמי ושל תחושת שייכות חברתית הבאים לדחוק ביטויים של ניכור ודחייה כלפי קהילת המוצא.

תכנים:

הסדנאות בקורס מעבדות תכנים של זהות וקהילה ושל הדיון הבין אנושי בחברה רב-תרבותית. תכנים אלה מתבססים על העמקת תחושת השייכות לקהילה באמצעות פיתוח של תכנים אישיים ומשפחתיים, והעמדתם בהקשרים היסטוריים תרבותיים וחברתיים. זהו תהליך המוקיר את הייחודי והפרטי ומקנה להם מקום של כבוד במרחב הציבורי. מרכיבי השייכות והגאווה המקומית, ללא כור-היתוך והטמעות מלווה בחקירה ולמידה:

1. של היסטוריה משפחתית, תרבות ארץ המוצא, מנהגים ואמונות .

2. של מבנה הקהילה ומוסדותיה.

3. של הדרך למעורבות קהילתית-חברתית .

4. של יכולת חשיבה ביקורתית- חברתית.

מטרות ויעדים:

הפרוייקט נועד להעצים את המודעות למורכבות החברתית - תרבותית הסובבת את התלמידים ולהכיר להם כלים אמנותיים חזותיים וקולנועיים, לצורך ביטוי עמדותיהם.

מאפיינים חדשניים של הפרוייקט:

1. לראשונה מהווה הקורס חלק אינטגרלי מתוכנית הלימודים הרשמית של משרד החינוך.

2. בני נוער מהפריפריה שבחרו במגמת תקשורת יגיעו להכרה כלל ארצית תוך הדגשת הייחוד המקומי מנקודת מוצא רב תרבותית.

3. יצירה של גאווה מקומית, תחושת מעורבות ושייכות מקומית וכלל ארצית.

השיטה:

לפרוייקט שני שלבים:

1. בשלב הראשון עוברים התלמידים קורס "מעורבות חברתית של בני הנוער בקהילה",
2. בשלב השני של הפרוייקט, שהוא למעשה השלב המעשי, יצרו התלמידים תערוכה, או יביימו סרטים/קליפים חברתיים. המנחים יעבירו סדנאות אינטנסיביות באמנות פלסטית/בימוי קולנוע כאשר המטרה היא יצירת יצירות אמנות וסרטים בעלי אוריינטציה חברתית-קהילתית.

תהליך העבודה נערך בליווי צמוד של אמן מנחה/ת הפרוייקט ויוצג ב- עמי שטייניץ אמנות עכשווית. עבודות הגמר יוצגו בערוץ "בריזה" של "YES"- שידורי הליווי ובבתי הספר. הפרוייקט כולל 16 סדנאות אשר מתקיימות אחת לשבוע, משך כל סדנא 3 שעות.

ההנחיה: הפרוייקט ניתן ע"י אמנים ובמאים מנחי הל"ה בעלי נסיון בהנחיית קבוצות ובעלי

גישה ותחושת שייכות לשאלות חברתיות.

התערוכה "בעין צעירה" היא חלק מפרוייקט "אמנות וקולנוע בקהילה" הנערך ביוזמת ארגון הל"ה. הל"ה פועל בקרב ילדים והורים בשכונות, בעירות הפיתוח ובישובים הערביים ברחבי הארץ במטרה לקדם את ההישגים בלימודים ולמען שוויון בחינוך. הפרוייקט פועל בקרב תלמידי מגמות תקשורת ואמנות בשישה בתי ספר. ראשיתו במחקרים המציינים כי בחברה בישראל קיימים פערים גדולים בין מרכז לבין פריפריה. שכונות, עירות פיתוח וכפרים מאוכלסים לרוב במזרחים, בערבים ובעולים מחבר העמים ומאתיופיה. עיקר הפערים הם כלכליים, חברתיים ולימודיים. תדמית תקשורתית שגויה מחריפה את השוני. מאפיינים אלה פוגעים בדימוי העצמי וגורמים להגירה שלילית, בעיקר של צעירים. הפרוייקט עוסק בשאלות של זהות עצמית, שייכות לקהילה ובתפיסת תרבות ארץ המוצא והסביבה החברתית הקרובה כמוקד של נכסים תרבותיים. מנקודת מבט ביקורתית מפתחים בני הנוער הכרה וביטוי שנועדו להעצים תחושות של שוויון ושייכות. הפרוייקט נועד להגביר את המודעות למורכבות החברתית-תרבותית הסובבת את התלמידים ולהכיר כלים אמנותיים, חזותיים וקולנועיים, לצורך ביטוי עמדותיהם. הסדנאות באמנות פלסטית וקולנוע מובילות ליצירת עבודות אמנות וסרטים בעלי זהות חברתית-קהילתית. מנחי הל"ה הם אמנים יוצרים מתחומים שונים העוסקים בחינוך ובעלי מודעות חברתית הבאה לידי ביטוי בעבודתם. התערוכה "בעין צעירה" מציגה את תהליך העבודה שעוברים המשתתפים ואת חומרי הגלם שמתגבשים במהלך העבודה. התערוכה מרכיבה חלק בפרוייקט שממשיך ומשמשת מקום מפגש עבור בני הנוער תוך התייחסות לגלריה כסוג של מעבדה המציגה תהליך בהתהוות.

תיכון עמל שייבר, בית שמש:

חפצי גולן

רגב דדון

נדב דנזן

תומר חמון

אייל לוי

כפיר צ'זנה

שלושה סרטים תיעודיים קצרים המתבססים על תחקיר, בניית תסריט, הכנת סדר הצילומים ותהליך הצילום. הסרט של חפצי גולן על החינוך המיוחד בבית שמש, מספר על משפחה עם ילד בכיתת חינוך מיוחד הנוסע כל יום ללימודים בירושלים. עקב כך, הילד אינו גדל בסביבת מגוריו.

הסרט על השוק של בית שמש, עבודה של רגב דדון, תומר חמון, אייל לוי וכפיר צ'זנה, מתאר את אנשי השוק ואת תנאי העבודה בו.

הסרט האישי של נדב דנזן, הקציצות של אמא, מביא את סיפור האם והמשפחה באמצעות מנהג הכנת הקציצות לארוחת השבת והסעודה המשפחתית השבועית.

יורם אמויאל

עירוני ו' ע"ש רוגוזין, תל אביב:

שרה אלייבה

גיאורגי גרבסקי

נינו זבדשוילי

טיאה יעקובשוילי

אולגה מיכלי

מיכאלה תיכון

רבים מהתלמידים בבית הספר הם עולים חדשים. הנושא שבחרו לעסוק בו הוא "געגועים". לאחר סדנאות שעסקו בהכרות בין אישית, במשפחה ובקהילה החלה הקבוצה לפעול באמצעות טכסטים, פיסול, ציור, צילום ומוסיקה. כל תלמיד עבד על כדור אישי המכיל מסרים לחברים, למשפחה, לאוכל ולסביבה ממנה באו לארץ. לצד הכדורים האישיים מופיע כדור קבוצתי, גדול יותר, המשותף לכולם. קיר של שקפים מבטא, באמצעות ביטויים כתובים ואחרים את השפות השונות בהן הם משוחחים: טורקית, רוסית, גרוזינית, רומנית ועברית.

יורם אמויאל

בית ספר קדמה, ירושלים:

שרית מועלים

זיו ניסים

מיכאל אבו חצירה

דודו תמיר

לימור בן חיים

מיקו קרקבני

אלעד נואימה

דורית אלפי

דניאל אבוטבול

אסתי זיו

הפרוייקט הקהילתי עם תלמידי כיתה י' שאני מנחה בביה"ס "קדמה" בשכונת פת-קטמון, בירושלים, תכליתו לחזק את הקשר בין המשתתפים לסביבה הקרובה, השכונה, שבה הם גרים. לשמחתי, גיליתי כי קיים שעור חברה וקהילה בביה"ס. לכן, טבעי היה להשתלב בשיעור זה מזווית ראייה שלי כאמנית. נושא הפרוייקט הוא דמויות בקהילה. כל תלמיד בחר אישיות שצמחה בשכונה או קשורה בה. מהלך הפרוייקט כולל בשלב הראשון: עבודה על מודעות עצמית, התמקדות בקשר אל המשפחה ושייכות לשכונה, בשלב השני: בחירת הדמות, עריכת תחקיר, איסוף חומר וראיון. בסיומו של התהליך כל תלמיד יוצר יצירת אמנות המבטאת את יחסו אל הדמות אותה הוא בחר ומסתמכת על עבודת ההכנה.

העבודות המוצגות בתערוכה הן עדיין נדבכים בתהליך, ומצביעות על הדרך ולא התוצר הסופי.

אורנה זקן

תיכון הגליל, נצרת:

התלמידים ממגמת תקשורת, כיתות י"ב. הסרטים נכללים בפרוייקט גמר של הבגרות. שלושה סרטים בנושאי חברה ומסורת בעלי תכנים של ביקורת. שני סרטים נוספים הם בנושאי אקטואליה.

הסרט "הכלה והחמה" מברר את ההיסטוריה של הסכסוך הנצחי בין החמה לכלה בחברה הערבית והאם השתנו הזמנים. עניינים של התנהגות בהתאם לכללים, חוקים וסדרים מוצגים בסרט "ערבים וסדר". השם לקוח מביטוי בשפה הערבית המביע ביקורת עצמית ואירוניה. "מאחורי המטפחת" מראה את ההתלבטות של נערות מוסלמיות לגבי ההופעה בלבוש דתי בחברה החילונית בישראל.

בענייני אקטואליה הסרט "המשטרה והמפגינים הערבים" מביא עדויות ומראיין יהודים וערבים אודות יחס המשטרה למפגינים הערביים באירועי הדמים בחודש אוקטובר של שנת 2000. הסרט "אפליה וספורט" חוקר מקרים של אפליה ברורה ביחס הרשויות בישראל לספורטאים ולספורט בישוב הערבי

צוותי הסרטים –

הכלה והחמה:

מאי עודה

יוסרא טאהר

סוואסן עבד

סאגדה חסן

ערבים וסדר:

בסמנה זינה

סוהד ח'טאב

אפליה וספורט:

מוראד אבו תאיה

סוג'וד עוואד

אמאני אב אל-היג'א

רנא ח'ליל

מאחורי המטפחת:

שיפא סלימאן

תמארה בירקדאר

ערין ספדי

המשטרה והמפגינים:

ג'יהד חמד

מהא ארשיד

עלי סאלח

אחמד מסרי

תיכון סירקין, חולון:

קרולין אלעזרי

שירן אסטנגלוב

אלון גול

ציפי כהן

שני מערבי

לילך נוריאל

קארין עטיה

שגיא צדוק

אילנית קבדה

סיוון קבדה

סיוון קנר

תלמידות ותלמידי מגמת פרסום ותקשורת בתיכון "סירקין" יוצרים בדרך כלל פרסומות, כחלק מהלימודים שלהם במגמה. בדרך לשימוש בווידיאו ככלי ביטוי אישי וחברתי, פתחנו בתרגיל של "תעודת זהות", צילומים מהסביבה הקרובה, המיידית. לפני שהתחילו הצילומים, קיימנו כמה שיחות בנושאים המעסיקים את הכיתה. הועלה עניין הזנחה סביבתית מצד הרשויות, ודובר כמה פעמים באלימות הקשה בין בני נוער היום. אפשרות החזרה בתשובה עלתה גם היא לדיון. בכיתה יש רוב נשי משמעותי, ונושא שעלה בעוצמה מדהימה, היה נושא הלחץ שחשות תלמידות, לאבד ממשקלן.

סיגל אשד

תיכון מקיף ו'- ע"ש קוהל, באר שבע:

במגמת קולנוע במקיף ו' יוצרים סרטים עלילתיים ודוקומנטריים. הקרנת חומרים מתוך שלושה סרטים דוקומנטריים:

"מלכה"

במאית: הילה פירוזה

צלמת: ליאת קרוצ'י

עורכת: שירלי אליאס

מפיקה: עדי אמסלם

דיוקן של בת-אל מלכה, בת מחזור של היוצרות, שאיבדה את הוריה ואחיה בתאונת דרכים.

"יוני"

במאי: צחי בן גיגי

צלם: אוהד מן

עורך: שאול בוסתן

מפיקה: אורטל לוק

דיוקן של יוני, חבר ילדות של הבמאי, שמצהיר על עצמו כמכור לשתייה והימורים. יוני עזב את לימודיו בתיכון. הוא עובד עם אביו בהתקנת מזגנים, וחושב שלא להתגייס לצבא.

"על היופי":

במאית: אירנה גולדשטיין

צלמת: אנג'לה בנימינוב

עורכת: רינת בידני

מפיקה: נדיה זינגר

תוך שהן עוקבות אחר בת כיתה הניגשת לתחרות יופי מקומית, מבקשות התלמידות להתחקות אחר מושג היופי ואחר מקומה של התעשייה הבנויה סביבו, בחיים בבאר שבע.

וכן:

שיעור מצולם

באחד השיעורים התפתח ויכוח לזהט בכיתה, בנושא האוכלוסייה בבאר שבע. נאמרו דברים קשים על באר שבע בכלל, ועל שיכון ד' בפרט, עד ששניים מהתלמידים סיפרו שהם מכירים את השיכון באופן אישי, מילדותם ומבני משפחתם. ליאת סיפרה כיצד למדה דברים חדשים על משפחתה, בזכות דודה ידידיה. הדוד, שהיה נרקומן, העביר בביתה של ליאת את תקופת הגמילה שלו מסמים. כשהצעתי לליאת לראיין את הדוד, הציעה להזמין אותו לכיתה. את המפגש עם ידידיה תיעדנו בעזרת תלמידי כיתה יא'.

סיגל אשד